

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 19. aprila 1882.

Obseg: Prošnja do c. k. deželne vlade. — Križnica — siten plevel. — Japonska velikanska ajda. — Občni zbor kranjske kmetijske družbe dne 23. nov. 1881. (Dalje.) — Anton Alojzij Wolf, knezoškof ljubljanski. (Dalje.) — Upor v spodnji Dalmaciji (to je, v Krivošiji), Hercegovini in Bosni. (Dalje.) — Slovensko slovstvo. — Popotne črtice. (Dalje.) — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Prošnja do c. k. deželne vlade.

C. kr. deželna vlada, oziroma deželno gozdno nadzorništvo, oglasilo je gospodarjem po županijah, da oni lahko dobivajo brezplačno iz c. kr. drevesnice mlada gozdna drevesca. Kdor pa hoče taka drevesca dobiti, vložiti mora prošnjo s kolekom (štampeljnom) za 50 kr. do c. k. okrajnega glavarstva; razen tega mora pa tudi natančno povedati, na katero parcelo bode ta drevesca sadil, in kar mora biti potrjeno po dotičnem prosilčevem županu.

Mnogo gospodarjev prosilo je za drevesca in sadike, kajti jeli so uže sami spoznavati, da je treba izpraznjene gozde zopet nasaditi, da postanejo iz naših goličav zopet zeleni gozdi, katere so nam tako rekoč „tržaški lubadarji“ uničili in od katerih našim gospodarjem ni družega ostalo kakor — vresje.

Prošnja o tej zadevi dobila je c. k. vlada mnogo; ali pretekli so tedni, še meseci, in mnogo prosilcev dobilo ni ničesar. Jeli so popraševati, hodili od Poncija do Pilata, odgovarjalo se jim je navadno: „Stvar še ni rešena“.

In ko je bila stvar rešena, dobila je vendar večina prosilcev — nič. Čakal je vendar marsikdo zastonj in nazadnje zdihnil: škoda za štampelj, papir in pota.

Mi smo popolnoma prepričani, da se vsem ljudem ne more vstreči; vemo pa tudi, da mnogo revežev ni dobilo ničesar, ko se je dajalo ljudem, ki imajo dosti premoženja, da bi si lahko napravili svojo drevesnico.

„Novice“ zastopale so vedno ter bodo tudi zanaprej zastopale naš kmetijski stan, ako pa dobivajo one od več strani o tej zadevi pritožbe, štejejo si one v svojo dolžnost, te pritožbe objaviti.

Mi imamo sicer gozdno postavo, katera se precj slabo izvršuje, vendar se pa tudi prigodi, da se ljudje prisilijo, goličave pogozditi. Ako pa ljudje sami previdijo, da je pogozdenje neobhodno potrebno, ter prosijo za drevesca in sadeže, čemu jim je treba potem stroške, nepotrebna pota ter jih tolažiti od meseca do meseca? Vsaj mora — mi smo popolnoma prepričani — kmet uže zaradi tega zgubiti vse veselje do pogozdenja.

Prošnja do c. kr. deželne vlade je sledeča: C. kr. deželna vlada blagovoli naj odpraviti take prošnje in štampelje. Kdor hoče imeti drevesca in sadike, oglašaj naj se pri županu. Župan, če je potrebno, tudi župnik,

potrudi naj, ako je prosilec res potreben, priden in zanesljiv gospodar. Županstvo naznani vse c. kr. glavarstvu in to c. kr. deželni vladi. C. kr. vlada oziroma c. k. deželno gozdno nadzorništvo pové naj potem, kakor hitro mogoče, županijam, kdo in kje bo dresca in sadeže dobil in kdo ne, da se potem vé vsak ravnati. Tako se tudi lahko, zanesljivo in hitro vsa drevesca za vso županijo oddajo po eni osebi.

Mislím, da je to najkrajša pot; kajti birokratizem ni tu na pravem mestu, drevesca in sadeži ne morejo čakati v „ekspeditu“ — odrešenja!

Križnica — siten plevel.

Jako siten plevel, ki dostikrat pridelke na njivi zmanjšuje, je križnica (Hederich). Nahaja se je manj v ozimini kakor v jarini, katera je potem bolj podobna ogrščici, kakor žitu. Kdor je uže videl tako njivo polno križnice, vedel bo ceniti veliko škodo, katero napravlja žitu.

Skušnja uči, da se križnica kaj rada ugnjezi na njivah s plitvo prstjo, v kateri še voda zastaja. Če se k temu še napačna menjava pridelkov, neprimerno oranje in obdelovanje pridruži, ter nastane mrzlo in deževno pomladansko vreme, kmalu bodo njive polne križnice.

Prikaže se pa ta plevel navadno le v ječmenu in ovsu, ker se iz repe itd. s pleveljem, okopavanjem odpravi. Kjer se pa pri napačni menjavi pridelkov na ječmen oves in ta še po dve leti zaporedoma vseje, se gotovo križnica vgnjezi in prične gospodariti po njivah.

Če se potem še premalo gnojí in oves vsled tega počasi raste in zori, prevladovala bo kmalu križnica, ki ne potrebuje posebno pognojene prsti. Potrebno je toraj, za žitom kak drug pridelek vvrstiti, da njivo križnice malo očistimo. Sadimo toraj z žitom okopavne in krmenske rastline. Ker okopavne rastline pozneje sejemo in sadimo, večkrat oplevemo, obkopljemo in obsipamo, se zatre škodljiva križnica. Krmenske rastline pa tako gosto rastejo, da križnica vsled pomanjkljive svetlobe in zraka pogine in njiva se tako očisti.

Pozno podoranje strnine ali če se to še popolnoma opušča, pospešuje razširjanje križnice.

Ker seme tega plevela ne kali v globini, ampak kmalu pod zgornjo skorjo, odpravi kmetovalec tudi lahko ta plevel. Če se po setvi strnina globoko podorje, pride seme tako globoko, da ne more kaliti; obdrži pa kalno